

stranka odpovedala dosedanjemu programu in vstopila v Pašičevo vlado.

Kmalu nato je bil tudi Štefan Radič izpuščen. V oktobru ga je kralj sprejel v avdijenco, v novembru pa je vstopil v vlado kot prosvetni minister. V letu 1926 je prišlo med radikalno in Radičevo stranko do ostrih napetosti, zaradi katerih je Radičeva stranka zopet zapustila vlado in prešla v opozicijo. Pa zadnjih volitvah se je Radič združil s Pribičevičem v kmetško demokratsko koalicio.

POLITIČNI RAZGOVORI

»Radič je umrl«, tako so načeli naši znanci svoj političen razgovor preteklo nedeljo.

»Bog mu daj večni mir in pokoj«, so dodjali vsi, ker Slovenci so vajeni tako voščiti, če izvejo, da je kdo umrl, pa naj bo kdorkoli.

»Radič je mrtev«, je prvi povzel besedo naš gospodar. »O mrtvih, tako se splošno reče, naj se ne govori kakor samo dobro. Tudi mi danes opustimo vsako sodbo nad Radičem, ker sedaj nismo več poklicani, da ga še sodimo. Je druga stvar, ki je zelo važna: Kaj bodo sedaj Hrvatje?«

Molk je nastal v družbi. Nihče ni vedel, kaj bi naj na to rekel.

»Kaj ti meniš«, so se konečno zjedini vsi na odgovor, ki pa je bil novo vprašanje. Gospodar je odgovoril:

»Teško je danes Hrvatom. Žalujejo. Radič je bil človek, ki jih je držal skup, kakor nas drži skup naš voditelj dr. Korošec. V seljački stranki nima Radič pravega naslednika. Predavec ali Maček ali Košutič se sicer imenujejo, ali Radiča ne bodo nadomestili. V Radičevo stranko je zadnji čas stopil dr. Trumbič, ki se rad predstavlja kot vodja hrvaške inteligence. V stranko je bil sicer sprejet, toda radičevci so se že naprej zavarovali, da bi dr. Trumbič prišel po njih za voditelja Hrvatov.«

»Kaj pa Pribičevič«, je vprašal župan, »zdi se mi, da hoče on biti politični dedič Radiča.«

»To je res«, je dejal gospodar, »Pribičevič hoče biti. Pretekli teden so hrvaški listi prinesli posebno reklamo za njega. Neki radičevski oblastni poslanec, nekoč demokrat, poziva Hrvat, naj ne beže od Pribičeviča, naj mu sledijo, on jih bo rešil. Že to dejstvo, da je Pribičevič dobil tako reklamo zase in to v času, ko je že umiral Radič, je zelo značilno. Sejam, ki jih imajo radičevci in demokrati, stalno predseduje Pribičevič!«

»Pa jih bo res on zajahal«, je bolj po domače povedal neki kmet v naši družbi.

»Je res nevarnost, da bo Pribičevič postal v celoti Radičev naslednik, ker on dokazuje sedaj Hrvatom, da sami

Po smrti in pogrebu.

Veliko je zanimanje v političnih krogih, kako in kaj bo sedaj z Radičevo stranko in z zvezo s Pribičevičem po Štefanovi smrti. Podpredsednik Seljačke stranke dr. Maček je izjavil, da ni zapustil pokojni nobene oporoke, ki bi označevala, kdo naj bo njegov naslednik in kaka naj bo politika hrvaškega naroda za slučaj, da bi dohitela Radiča smrt.

Nekateri vodilni Hrvati so sedaj še mnenja, da bi bil naslednik Štef. Radiča znani dalmatinski prvak dr.

nimajo več moza, ki bi jih naj vodil. Če se to zgodi, tedaj je politika hrvaškega naroda doživela največji polom.«

»Pa so Hrvatje res tako pozabljivi, da ne poznajo več Pribičeviča«, je ustavil besedo župan.

»Skoro moram reči, da so gluhi in slepi in ne čutijo nič, ako se zaupajo Pribičeviču. Pomislite, možje: Kdo je Hrvat tepel? Kdo jih je metal v ječo in med drugimi tudi rajnega Štefana Radiča? Kdo je ves narod hrvaški dal pod obznano? To je bil Pribičevič! In v zadnjem času: kdo je nahujskal Hrvat, da niso šli v vlado preje? Kdo je odgovoril v imenu Radiča, ki o tem kot bolnik ni vedel, da Hrvati nočejo niti predsedstva vlade? Kdo je sklical v Zagreb državne poslance Hrvaške na zborovanje? To vse je delal Pribičevič. Pribičevič se drži politično le s tem, da vzgaja — prepir med Srbi in Hrvati! Preje je hujskal Srbe zoper Hrvat, zdaj hujška Hrvat zoper Srbe. Pribičevič je oni zli duh za Hrvaško od začetka naše države in kdo more reči, da bo prišlo kaj dobrega, ako bi danes Hrvati res bili tako slepi in bi si Pribičeviča izvolili za — Radičevega naslednika!«

»Pa so se Pribičevič in vsi njegovi ljudje vendar poboljšali in zdaj resno mislijo«, je ugovarjal eden, da bi vsaj malo Hrvat zagovarjal, če bi res naredili to neumnost.

»Pribičevič in njegovi so vedno enaki in so nepoboljšljivi. To so spoznali radičevski oblastni poslanci v mariborski oblastni skupščini. Pri oni znani hrupni razpravi je med drugim dr. Ogrizek pokazal radičevskim poslancem »Orjuno« z dne 23. 7. t. l., ki je tri dni po onem umoru v narodni skupščini izšla. Ta »Orjuna«, ki je glasilo Pribičevičevih ljudi, piše, da je Radič sam ustvaril ozračje, ki ga je moral izčistiti strel! Kako so radičevski oblastni poslanci debelo gledali in niso hoteli verjeti, dokler se jim ni črno na belem pokazalo, da je res tako pisano. Zdaj so si to zabeležili in se dejali, da bodo o tem poročali voditelju in vodstvu stranke. »Orjuna« tu ni imela prav. Tak divji položaj je pripravil Pribičevič, Radič je bil le njegovo orožje. Vse, kar pa je naredil in povzročil,

Trumbič, ki se je vrnil šele pred dnevi zopet nazaj v klub KDK poslanec.

Veliko se govori tudi o Pribičeviču kot nasledniku, a so kar najbolj resni dvomi, da bi zamogel obdržati on to mesto in kot Srb voditi Hrvat, katere je svojčas tako preganjal, batinal in skušal zadušiti nasilnim potom vso hrvaško zgodovinsko znamenito prošlost.

Kako se bo razvila zadeva z Radičevim nasledstvom, to bodo pokazali že koj prvi dnevi po pogrebu rajnega Štefana.

je seveda javnost krivila Radiča in tudi Pribičevičevi ljudje so ga v »Orjuni« obdolžili, da je on kriv žalostnega 20. junija. Pravi krivec, pravi hujškač pa danes stopa na prestol, ki ga je narod zaupal le Radiču in do zdaj še nikomur.«

»Pa ni nikogar, ki bi Hrvatom to dopovedal«, se je začudil naš dober mož, ki je bil do vzeten za dobro besedo.

»Ti misliš, da bi bilo potrebno, da bi nekdo to Hrvatom dopovedal. Saj imaš prav! Samo eno je: Nas ne poslušajo. Ne verujem, če nas bodo sedaj Hrvatom bo zopet dana prilika, da pokažejo, ali so zreli za trezno in mirno politiko. Mi jim danes ne bomo nič rekli, sicer se zopet razburijo, mi počakamo, da vidimo, kako bodo napravili!«

»Eno jim pač želim«, je dejal župan, »da bi tega zla od Radiča ne podedovali, da bi, kakor se je njemu žal velikokrat zgodilo, ne zamudili pravih in ugodnih trenutkov, ki znajo izpolniti želje Hrvaške, Slovenije in ostalih pokrajin države ter zadovoljiti ves narod v državi!«

»Imaš prav«, so dejali možje in se razšli, da v »Slov. Gospodarju« preberejo, kaj je kaj novega.

V NAŠI DRŽAVI.

Radičeva smrt je zadela politično življenje v taki meri, da se ni izvršilo in ne razpravljalo dosti o čem drugem. NSS je izdala na hrvaški narod poseben proglas. Zelo je bilo vidno, da ta proglas ni podpisala zveza radičevcev in pribičevičevcev, niti predsednik Pribičevič, ampak samo radičevci.

Življenje v parlamentu je bilo do Radičeve smrti zelo živahno. Izjava vlade dr. Korošca je bila v razpravi. Za vladino večino je govoril dr. Hohnjec. Njegov govor je napravil na vse velik učinek in nihče mu ni ugovarjal. Osebnost proti dr. Korošču niso govorili niti poslanci iz opozicije, razven Petejana, socialist, ki ga pa

v parlamentu sploh nihče ne poslušajo.

Puniša Račić izročen sodišču. Kakor je znano, uživajo narodni poslanci varnost pred sodnijo (imuniteo) in jih sodišče more soditi le, če to dovoli narodna skupščina. Narodna skupščina je izročila Puniša Račića, kakor tudi še dva druga poslanca, ki sta v tisti razbujenosti prigovarjala Račiću, kakor se jih obdolžuje, vendar še ni dokazano.

Bivši ministrski predsednik umrl. V Rogški Slatini je umrl bivši ministrski predsednik Arahumovič. Prepeljan je bil v Beograd in pokopan z velikimi častmi.

Pogreb Ristovića — je bil velikanški. Ker se je bilo bati izgredev, je vlada vse potrebno že vnaprej ukrenila in se je pogreb izvršil v miru. Srbske organizacije pa so ta pogreb uporabile za manifestacijo srbske misli. — Opozicija po krivici dolži Ristovića, da je pripravljaval napad na Radiča in Pribičevića, ker pri njem niso našli nobenih stvari, niti samokresa. Ta umor, ki je bil premišljen in izvršen nad človekom, ki ga je že čuvala policija, je še posebno obsojanja vreden. Inozemski listi pišejo, da se sedaj Zagreb pač ne more staviti več nad Beogradom. Zagrebška policija, tako sumijo hrvatski listi, bi pa naj bila zamenjana z orožništvom.

Zakon o državljanstvu sprejet. Kljub vednim razburljivim dogodkom v političnem življenju vlada kljub temu hiti z delom. Sprejet je državljanski zakon. Deset let je bilo treba čakati nanj in še-le vlada dr. Korošca ga je uveljavila, da imamo sedaj vsaj to zadevo z zakonom rešeno. — Pripravljeni so pe že tudi drugi zakoni, o drž. pravniki, dobrovoljcih, kmetiskem kreditu itd.

Če uradniki niso poštenei. V naših uradih je nekaj ljudi, ki so tako zagrizeni, da ne vedo, kaj bi počeli, ker je kat. duhovnik dr. Korošec ministrski predsednik. Ker si navzgor nič ne upajo, so si nekje, pa se še ne ve kje, dovolili pomoto, da slovenski duhovniki 1. avgusta niso dobili nobene plače. Res slučajna pomota.

*

V DRUGIH DRŽAVAH.

Roparji — gospodarji Grške. Na Grškem imajo volitve. Pa kaj so si izmislili roparji, katerih imajo na Grškem zelo veliko? Polovili so kandidate Vonizelosove vlade in so zahtevali, zanje 5 milijonov drahem. In vlada? — Štela je pet milijonov, da je rešila kandidate. Potem si je dala za program, da prežene roparje. So v drugih državah zelo čudne razmere!

Poljska in Litva se morata pobotati, tako naročilo sta prejeli od ve-

likih držav, ki so jima svoj čas dale posojilo. In tako bo mir med njima.

Nemci na Češkem postajajo vedno bolj močni in so strnili vse svoje organizacije, politične in gospodarske.

Italija hoče — veliko bojno brodovje in ni zadovoljna s tem, da bi Francija in Anglija predpisovali, koliko brodovja sme imeti, zato se je uradno pritožila zoper Anglijo.

Japonska ni zadovoljna, da bi bil mir na Kitajskem. Znova je začela iskati vzrokov za spore, kar se ji bo najbrže res posrečilo in težko pričakovani mir zopet pokoplje.

Politični zločin v Mehiki izrabljajo vsi brezverci po svetu, češ, da so ga organizirali cerkveni krogi. Najpreje so našli nekega duhovnika, ki je maševal tisto jutro, ko je oni mladenič predsednika ustrelil. Ker njemu niso mogli nič dokazati, so začeli sumničiti neko redovnico, ki je daljna sorodnica morilčeva. Tudi tej ne morejo dokazati nikake krivice. Morilec sam tudi pravi, da ni nikdo sodeloval. Toda vse to ne pomeni nič za slovenske brezverce. Oni trdijo dalje, da je Cerkev sama organizirala umor. — Ko so omladinci v Zagrebu pretepli Ristovića in ga je eden nato ustrelil, mi nismo pisali, da je Pribičević ali Žerjav organiziral napad na Ristovića, čeprav so omladinci njihova organizacija (po naše orjuna). Če bi to napisali, bi storili isto, kar delajo liberalni listi v Sloveniji glede političnega umora v Mehiki.

In delo za mir? Rusija se je tudi izjavila, da bo pristopila h Kellogovi mirovni pogodbi. Bliža se 27. avgust, a to je čudno, da zunanji ministri vseh držav, ki bi bile najbolj upravičene, da pridejo, sporočajo, da ne morejo priti k podpisu osebno. Misel za svetovni mir se bo morala vreči med narode, ki bodo stvar sami uredili.

Zanimiv volilni boj je v Ameriki, kjer volijo predsednika Združenih držav. Geslo v tem boju je: ali suha ali mokra vlada. Suha vlada je tista, ki je zoper alkohol, mokra pa ona, ki je za vpeljavo alkohola. In kdo najhuje dela — zoper alkohol? Ne abstinenti, ampak trgovci z alkoholom, ker ga dražje prodajajo, če je prepovedan, kot bi ga pa sicer.

Za Samarijanom.

»Pojdi in stori tudi ti tako«, rekel je Kristus, ko je povedal priliko o usmiljenem Samarijanu. Da, ko bi v nas živelo veliko duha, ki je prešinjnal Samarijana! Veliko, ker je danes toliko potreb, ki bi jim bilo treba pomagati. Koliko je med nami revščine, pomanjkanja, bolezní! Vsak

mora to videti, saj zadevamo skoro pri vsakem koraku na to veliko bedo. A prezreti ne smemo še druge bede, ki postaja danes od dne do dne večja in hujša, to je pa nesreča duš.

Vidiš lahko, kako je med nami toliko duš pogreznjenih v greh in v strast. Če je vsak greh, vsaka strast, zabloda, slabost bolezen in smrt duše, kaka nesreča so ti grehi in strasti! In žalibog, koliko je danes ljudi, ki v svoji dušni sleposti smatrajo te zablode, to bolezen, to smrt duš za nekaj čisto navadnega, za pravilno življenje, da, celo za srečo človekovo. Koliko je še danes drugih, ki še čutijo nesrečo in žalost greha, pa drugega ne storiijo, kakor da leno pobesajo roke, obupujejo in govorijo: Saj človek ne more drugače! In koliko je danes že onih, ki polagoma izgubljajo, ali pa so že čisto izgubili zadnjo rešilno deščico iz te umazane, usodne povodnji, vero, ki bi jih še lahko pripeljala k tistemu, ki bi jih še mogel rešiti, h Kristusu, ki odjemlje grehe sveta!

Kako žalosten in grozen je ta pogled! Ko je gledal sv. Pavel tako dušno bedo svojih soljudi, je vzkliknil prevzet od svetega sočutja in usmiljenja: »Kdo omaguje, in jaz ne omagujem? Kdo se pohujša, in mene ne peče?« Tako tudi pravi krščanski človek ne more in ne sme iti mimo te nesreče tolikih duš mrzel in brezbrizen, kakor sta šla judovski duhovnik in levit mimo človeka, ki je padel med razbojnike in je ležal na pol mrtev na potu. Ne sme, ne more. Saj je ta dušna beda ona, ki rodi toliko telesne bede, revščine in bolezní. Saj je ta dušna beda tista, ki prinese tolikokrat nesrečo tudi tja, kjer je drugače zdravje in blagostanje. Če vidimo danes toliko nesrečnih, razdvojenih družin, če vidimo, da toliko otrok raste brez prave vzgoje, če vidimo v življenju narodov podivjanost in skoro nevzdržne razmere, ali ni vse to odtod, ker so bolane človeške duše? Ne smeš in ne moreš iti mimo te bede mrzel, ker je ta beda ona, ki navadno ne preneha s smrtjo, kakor telesna beda, temveč se ob smrti spremeni v večno, neizrekljivo strašno nesrečo. Ne moreš ostati brezbrizen napram tej nesreči duš, ker si drugače v nevarnosti, da ta ne sreča zadene tudi tebe in tvoje. Si videl pred leti, ko je razsajala in neusmiljeno kosila »španska« in je bil zrak prenapolnjen strupenih, kužnih bacilov, kako je huda bolezen grabila enega za drugim. In čim več je na svetu od greha zastrupljenega vzduha in ozračja, čim bolj je prenapolnjen svet s kužnimi bacili greha, tem več duš je v nevarnosti, da se okužijo, se zastrupijo in tudi postanejo nesrečne. Ne, ob tej nesreči ne moremo biti mrzli in brezbrizni, tukaj mora pomagati vsak krščanski človek!

Seveda si misliš: Kako? — Najprej z molitvijo. Če gledaš vso temo, ki je danes na svetu, in vidiš duše, ki se potapljajo v njo, ti lahko pride misel: Kaj morem jaz neuki, prepro-